

Myndighetstjänster/Internationella avfallstransporter

27.3.2023

Inspektionsplan för internationella avfallstransporter 2023–2025

Innehåll

1 Inledning	3
1.1 Finlands miljöcentral som behörig myndighet	3
1.2 Författningar	3
1.3 Nyckeltal för och uppgifter om internationella avfallstransporter från 2022	3
1.4 Myndighetssamarbete	4
1.5 Olagliga avfallstransporter och övervakning	6
2 Upprättande av inspektionsplaner	6
2.1 Inspektionsplan som Finlands miljöcentral ansvarar för	7
2.2 Inspektionsplaner som NTM-centralen och kommunerna ansvarar för	7
3 Riskbedömning	7
3.1 Underlag för riskbedömningen	7
3.2 Transportförfaranden	8
3.3 Avfallsslag och mälländer	10
3.4 Resultat av riskbedömningen	10
4 Inspektionernas insatsområden	11
5 Geografiskt område som planen täcker	13
6 Objekt som ska inspekteras och inspektionernas innehåll	13
6.1 Anläggningar och företag som behandlar avfall i en anläggning eller yrkesmässigt	13
6.2 Anläggningar och företag där farligt avfall uppkommer	14
6.3 Anläggningar och företag som bedriver yrkesmässig transport av avfall	14
6.4 Anläggningar och företag som bedriver yrkesmässig insamling av avfall	15
6.5 Anläggningar och företag som bedriver verksamhet som avfallsmäklare	16
6.6 Anläggningar och företag som genomför internationella avfallstransporter	16
7 Avgift för inspektionerna	17
8 Tillgängliga resurser och metoder för inspektionerna	17
8.1 Personalresurser	17
8.2 Utbildning och anvisningar för samarbetsmyndigheter	18
9 Inspektionsplanens offentlighet	18
10 Rapportering till Europeiska kommissionen	18
11 Finlands miljöcentrals kontaktuppgifter	19

1 Inledning

1.1 Finlands miljöcentral som behörig myndighet

Finlands miljöcentral (nedan Syke) är behörig myndighet i tillsynen av internationella avfallstransporter och ansvarar även för det samarbete med andra behöriga myndigheter som tillsynen kräver. Behörigheten gäller även Åland.

Till Sykes myndighetsuppgifter hör att behandla anmälningar om avfallstransporter och fatta beslut om dem, föra register över anmälningar och beslut i datasystemet för miljövardeinformation samt att övervaka avfallstransporter, inbegripet ofarliga transporter av s.k. grönt avfall. Avfallstransporter inspekteras i samarbete med Tullen, polisen, närings-, trafik- och miljöcentralerna (nedan NTM-centralerna) och kommunernas miljömyndigheter. Uppgifterna omfattar även utbildning, information och rådgivning i ärenden som berör internationella avfallstransporter samt att verka som EU:s kontaktperson. Syke samarbetar med myndigheter som ansvarar för avfallstransporter i andra länder och deltar i internationella projekt i bland annat expertgruppen för avfall och TFS (Waste and TFS) som ingår i sammanslutningen av miljömyndigheter i EU:s medlemsstater, IMPEL, samt undergruppen för internationella avfallstransporter som lyder under Nordiska ministerrådets arbetsgrupp för cirkulär ekonomi. IMPEL-TFS har som huvudsakligt mål att förhindra olagliga avfallstransporter. De nordiska projekten har framför allt handlat om att effektivisera övervakningen av transporterna av s.k. grönt avfall.

1.2 Författningar

Övervakningen av internationella avfallstransporter bygger på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall (nedan avfallstransportförordningen). Förslaget om ändring av avfallstransportförordningen lämnades i november 2021 (Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om transport av avfall och om ändring av förordningarna (EU) nr 1257/2013 och (EU) 2020/1056). Behandlingen av ändringsförslaget pågår.

Övriga författningar som tillämpas är följande:

- Kommissionens förordning (EG) nr 1418/2007 om export av grönt avfall till länder utanför OECD
- Avfallslagen (646/2011)
- Statsrådets förordning om avfall (179/2012)
- Statsrådets förordning om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (519/2014)
- Miljöskyddslagen (527/2014)

Andra viktiga lagar i samband med övervakningen är förvaltningslagen (434/2003), lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen) samt strafflagen (39/1889).

1.3 Nyckeltal för och uppgifter om internationella avfallstransporter från 2022

Export- och importmängderna nedan gäller avfall som transporterats över Finlands gränser med tillstånd för avfallstransport i enlighet med avfallstransportförordningen.

Anmälningar årligen

- Cirka 200 tillstånd för avfallstransport. Uppgifter om gällande tillstånd för avfallstransport upprätthålls på webbplatsen <http://www.miljo.fi/tfs>.
- Cirka 10 000 transporterade partier årligen.

Export år 2022

- Cirka 200 000 ton.
- Exportmängden var cirka 60 000 ton mindre än 2021. De faktorer som mest bidrog till att exporten minskade var att exporten av bygg- och rivningsavfall, kommunalt avfall av kommersiellt ursprung och avfallsbaserade bränslen minskade.
- Ungefär 99 procent av avfallet, varav cirka 79 procent var farligt avfall (inkl. blandat kommunalt avfall), exporterades för återvinning. Bland annat metallhaltigt avfall, behandlat träavfall samt ackumulatorer och batterier exporterades för återvinning. Blandat kommunalt avfall (Y46) utgjorde cirka 4 procent av exporten. Metallhaltigt avfall utgjorde cirka 27 procent och behandlat träavfall cirka 22 procent av exporten. De viktigaste exportländerna var Sverige, Tyskland och Frankrike.

Import år 2022

- Cirka 150 000 ton.
- Importmängden var nästan 40 000 ton större än 2021. Ökningen berodde huvudsakligen på den ökade importen av avfallsbaserade bränslen och spillolja.
- Av det importerade avfallet återvanns cirka 93 procent. Importen av träavfall, avfallsbaserade bränslen och spillolja utgjorde cirka 88 procent av det avfall som importerades för återvinning.
- Av importmängden var ungefär 10 000 ton avfall för bortskaffande.

Statistik om exporten och importen av avfall finns på finska på webbplatsen

[Statistik över internationella avfallstransporter](#)

S.k. grönt avfall

- Ofarligt s.k. grönt avfall, såsom metallskrot, returpapper, obehandlat träavfall och gummiavfall, kan på vissa villkor transporteras för återvinning utan tillstånd för avfallstransport.
- Det finns ingen heltäckande statistik över transportmängderna av s.k. grönt avfall.

1.4 Myndighetssamarbete

Samarbetet mellan Tullen och Syke spelar en nyckelroll för att avslöja och bekämpa olagliga internationella avfallstransporter:

- Syke och Tullen håller regelbundna möten där man planerar hur övervakningen ska riktas samt kommer överens om verksamhetsmodeller och fältkontroller.
- Tullens elektroniska servicecentral (SPAKE) har regelbunden kontakt med Syke i frågor som gäller avfallstransporter.
- Tullkontoren i synnerhet vid EU-gränserna i Östra Finland och Lappland har också regelbunden kontakt med Syke i frågor som gäller avfallstransporter.
- Syke ordnar riktade inspektioner i hamnar och vid andra gränsövergångsställen tillsammans med Tullen.
- NTM-centralerna och kommunernas miljömyndigheter kan anmäla fall av export som misstänks vara olagliga till Tullen. Vid exportförfarandet kontrollerar Tullen den tivelaktiga exportens dokument, varefter man vid behov gör en fysisk inspektion av godset. Miljömyndigheterna kan också underrätta Syke om sina misstankar.
- Tullen är förundersökningsmyndighet vid olagliga avfallstransporter.

Polisen

- Deltar i tillsynsoperationerna och planeringen av dem efter övervägande.
- Inspektioner av avfallstransporter, även i samarbete med NTM-centralerna.
- Förundersökningsmyndighet vid olagliga avfallstransporter.

NTM-centralerna, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) och kommunernas miljötillsyn

- Syke skickar besluten på anmälningar om avfallstransport för kännedom till tillsynsmyndigheterna enligt den ort från vilken avfallet sänts eller den ort där den mottagande anläggningen finns.
- Vid tillståndsprövningen konsulterar Syke tillsyns- eller tillståndsmyndigheterna enligt behov.
- Om det förekommer oklarheter i verksamheten vid de företag som samlar in, transporterar eller förmedlar avfall, tar Syke kontakt med tillsynsmyndigheterna.
- Kontakten med NTM-centralen i Birkaland är regelbunden för avfallsströmmar som omfattas av producentansvaret (NTM-centralen i Birkaland är den myndighet som övervakar att producentansvaret fullgörs).
- Syke strävar efter att genomföra inspektionerna av anläggnings- och insamlingsverksamhet tillsammans med anläggningarnas tillsynsmyndigheter.
- Tillsynsmyndigheterna inkluderar vid behov de internationella avfallstransporterna i sina inspektioner och avlägger årligen rapport om inspektionerna i fråga till Syke.

Finlands nationella uppföljningsgrupp för miljöbrott

- Gruppen publicerar en årlig översikt över miljöbrotten och bekämpningen av dem i Finland. I översikten ges utvecklingsförslag till olika myndigheter för att förbättra verksamheten och samarbetet.
- Gruppens uppgift är att för egen del stödja omsättningen av strategin och åtgärdsprogrammet för miljöbrottsbekämpning. Strategin och åtgärdsprogrammet utarbetas av en samsamarbetsgrupp som tillsatts av miljöministeriet och inrikesministeriet.
- Gruppens sammansättning: Polisstyrelsen, Centrankriminalpolisen, inrikesministeriet, miljöministeriet, justitieministeriet, Åklagarmyndigheten i Finland, Tullen, Syke och NTM-centraler.

Internationellt samarbete

- Expertgruppen för avfall och TFS (Waste and TFS) i sammanslutningen av miljömyndigheter i EU:s medlemsstater, IMPEL (*IMPEL = The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law*, TFS = *Transfrontier shipments of waste*): Syke samarbetar med de myndigheter som ansvarar för avfallstransporter i andra länder och medverkar i projekt i expertgruppen för avfall och TFS i IMPEL-sammanslutningen. Exempelvis inom ramen för SWEAP-projektet (Shipment of Waste Enforcement Actions Project) samlas information om nationella inspektioner eller inspektioner som ordnats i samarbete mellan olika länder.
- EU:s kontaktpersoner (EU correspondents): Syke är med i Europeiska kommissionens (nedan kommissionen) nätverk av kontaktpersoner som hanterar internationella avfallstransporter i medlemsländerna. Kontaktpersonerna upprättar bland annat anvisningar om tillämpningen av avfallstransportförordningen.
- Underavdelningen för internationella avfallstransporter vid Nordiska ministerrådets arbetsgrupp för cirkulär ekonomi har genomfört projekt med anknytning till internationella avfallstransporter gällande övervakningen av s.k. grönt avfall. År 2023 inleds projektet Nordic cooperation in the interpretation of the existing and revised EU's Waste Shipment Regulation (WSR), vars mål är att förenhetliga tolkningen av avfallstransportförordningen i de nordiska länderna.
- Finland deltar regelbundet i internationella tillsynsoperationer som samordnas av Världstullorganisationen WCO samt EU:s EMPACT-initiativ (Europeiska multidisciplinära plattformen för bekämpning av brottshot).

Miljöministeriets Strategi för miljöbrottsbekämpning 2021–2026 och åtgärdsprogram för 2021–2022 publicerades 19.1.2021. Åtgärdsprogrammet för 2023–2024 har ännu inte publicerats. Nedan listas de strategiska riktlinjer som i synnerhet ska beaktas i övervakningen av internationella avfallstransporter.

Strategiska riktlinjer fram till 2026:

- 1) Säkerställa funktionen, delningen av god praxis och kontinuiteten hos det riksomfattande och regionala sektorsövergripande myndighetssamarbetet inom miljöbrottsbekämpning.
 - Utveckla miljöbrottsbekämpningen i riksomfattande och regionala samarbetsgrupper. Syke deltar i gruppernas arbete enligt behov.
- 4) Förädla befintlig statistik och uppföljningsinformation och utnyttja den i arbetet med att bekämpa miljöbrott.
 - Det säkerställs att det inte finns några hinder för nödvändigt informationsutbyte mellan myndigheterna. Databaser utnyttjas för att säkerställa effektiv miljöbrottsbekämpning.
- 7) Organisera uppföljningen av den internationella miljöbrottslighetens utveckling och intensiviera interaktionen mellan myndigheterna i internationella nätverk för miljöbrottsbekämpning.
 - Man säkerställer att internationella stigande trender som kan påverka miljöbrott som utreds i Finland, såsom olagliga internationella avfallsströmmar, beaktas i det internationella samarbetet. Ansvaret för detta vilar främst på polisen och Tullen (INTERPOL, Europol och EMPACT).

1.5 Olagliga avfallstransporter och övervakning

Avfallsbrottslighet, till vilken olagliga internationella avfallstransporter hör, är en av de viktigaste formerna av miljöbrottslighet och hotbilderna i Finland. Brott i anslutning till internationella avfallstransporter är en del av avfalls- och ekobrottslighet som kan medföra betydande miljörisker. Förändringarna i verksamhetsmiljön återspeglas också i den olagliga verksamheten. Sådana förändringar har till exempel varit pandemin och krigen som har påverkat människornas rörlighet och priserna på tjänster. Därför är det viktigt med ett kontinuerligt myndighetssamarbete för att hålla lägesbilden uppdaterad.

Enligt SWEAP-projektet (The Shipment of Waste Enforcement Actions Project) som genomförs inom sammanslutningen av miljömyndigheter i EU:s medlemsstater (IMPEL) har de senaste årens förändringar i avfallshandeln och de nya importbegränsningarna i många mottagarländer utanför EU påverkat förändringarna i avfallsflödena och ökat den olagliga avfallshandeln. Till exempel har de nya klassificeringarna av plastavfall och förbudet mot export av plastavfall inte avsevärt ökat antalet tillstånd för avfallstransport för plastavfall i Europa, vilket är i strid med vad man antog att skulle ske. Det är således oklart vart en del av plastavfallet har hamnat. Dessutom finns det en risk för att definitionen av avfall fördunklas när kraven på cirkulär ekonomi skärps och att avfall kommer att exporteras olagligt till exempel genom att klassificera att det upphört att vara avfall (end-of-waste, EoW) utan att kriterierna för detta uppfylls.

Kommissionens utredningar visar att uppskattningsvis var fjärde avfallstransport inom Europeiska unionen och mellan medlemsstaterna och tredje länder strider mot EU:s lagstiftning.

Olagliga avfallstransporter är ekonomisk brottslighet, vilket försätter verksamhetsutövarna i ojämlig ställning. Utredningarna visar också att förhandsinspektioner av avfall vid produktionsanläggningar och på de platser där avfallet uppkommer, vid insamlingspunkter och mellanlager effektivt förebygger olagliga avfallstransporter och otillbörlig avfallshantering. De olagliga avfallstransporterna sker uttryckligen i sådana områden och via sådana länder där det genomförs minst inspektioner i avfallshanteringen.

2 Upprättande av inspektionsplaner

Denna plan är den tredje inspektionsplanen som utarbetats av Syke i enlighet med avfallstransportförordningen och 124 § i avfallslagen. Inspektionsplanerna ska uppdateras med tre års mellanrum eller vid behov oftare.

Inom EU har man försökt stärka övervakningspraxisen allmänt inom avfallshanteringen och i synnerhet för avfallstransporterna med systematiska inspektioner. Syftet med inspektionsplanerna är att främja genomförandet av internationella författningar och anvisningar om avfallstransporter samt att förhindra olagliga avfallstransporter.

2.1 Inspektionsplan som Finlands miljöcentral ansvarar för

Syke upprättar inspektionsplanen för genomförande av internationella avfallstransporter och ger andra myndigheter anvisningar angående punkter att beakta i sina egna inspektionsplaner. Myndigheterna man samarbetar med är Tullen, polisen, Gränsbevakningsväsendet, NTM-centralerna och kommunernas miljöförvaltningsmyndigheter samt Ålands landskapsregering. Tullen och polisen upprättar inga egna, separata inspektionsplaner som gäller avfallstransporter.

Enligt 124 § i avfallslagen ansvarar Syke för att inspektera verksamhet som genomför internationella avfallstransporter. Här överlappar inspektionsansvaret de ovan nämnda objekt som ska inspekteras av NTM-centralerna och kommunerna. Utöver dessa finns verksamhet med koppling till internationell avfallstransport som inte ingår i NTM-centralernas och kommunernas tillsyn och som Syke tillsammans med Tullen och polisen har inspektionsansvar för.

Syke ansvarar för inspektionerna och insamlingen av data om andra inspektioner för rapporteringen enligt kapitel 6.6.

2.2 Inspektionsplaner som NTM-centralen och kommunerna ansvarar för

Både miljöskyddslagen och avfallslagen hör till tillämpningsområdet för anvisningen om miljötillsyn (miljöförvaltningens anvisningar 2/2016). Enligt anvisningen ska NTM-centralen, kommunens miljöförvaltningsmyndighet och ÅMHM på Åland upprätta inspektionsplaner om sådana funktioner som avses i 124 § 1 mom. 1–4 punkten i avfallslagen (verksamhet där avfall behandlas i en anläggning eller yrkesmässigt, där det uppkommer farligt avfall, där avfall transporteras eller insamlas yrkesmässigt, som avfallsmäklare), om man på goda grunder kan anta att verksamheten har koppling till internationella avfallstransporter.

I bilagan till anvisningen om miljötillsyn beskrivs god tillsynspraxis från kommunerna. NTM-centralerna har ansvaret för övervakningen av avfallstransportörerna och förmedlarna. Kommunens miljöförvaltningsmyndighet övervakar samlingsplatserna för avfall.

Tillsynsmyndigheten kan efter egen prövning och med stöd av miljöskyddslagen och avfallslagen samla alla de anläggningar och företag som myndigheten ska inspektera samt tillsynsplanerna för dem i ett enda dokument. I praktiken innebär detta att NTM-centralen och de kommunala myndigheterna tar med inspektioner av internationella avfallstransporter i sina inspektionsplaner och sitt årliga inspektionsprogram och att de under sina tillsynsbesök kontrollerar de punkter i denna inspektionsplan som hänför sig till avfallstransporter.

Insatsområdena i inspektionsplanen för internationella avfallstransporter presenteras i kapitel 4 i denna plan. Det objekt som ska inspekteras i anslutning till internationella avfallstransporter och de saker som ska tas i beaktande vid sådana inspektioner har sammanställts enligt verksamhet i kapitel 6.

3 Riskbedömning

3.1 Underlag för riskbedömningen

Syftet med riskbedömningen är att identifiera faktorer som påverkar uppkomsten av internationella avfallstransporter som strider mot avfallslagstiftningen. Sådana är till exempel transport av avfall

mellan stater med bristfälliga dokument eller helt utan de dokument som krävs samt att avfall hamnar i olaglig hantering. Med risk avses i denna plan potentiellt lagstridig verksamhet som kan utgöra ett hot mot miljön och/eller hälsan.

Riskbedömningen av de avfallstransporter som genomförs i Finland har nedan delats in i två delar: först bedöms riskerna för olika transportförfaranden och därefter risker med anknytning till olika avfallsslag, transportskedan samt målländer. Bedömningen grundar sig både på allmän forskning och på Sykes uppgifter om olagliga avfallstransporter.

Avfallstransport kan delas in i följande delar och aktörer:

- avfallsproducent/insamlare
- avfallsmäklare (bara vid en del avfallstransporter)
- avfallstransport/-transporter (inklusive rederibolag)
- hantering av avfall

Alla de ovan nämnda skedena har sina risker. Risken kan i allmänhet anses större ju flera aktörer som deltar i transporten. Olagliga avfallstransporter ska kunna avslöjas så tidigt som möjligt i kedjan för att man ska kunna minimera riskerna.

3.2 Transportförfaranden

Avfallstransporter kan grovt delas in i olika grupper utifrån transportförfarande. Transportförfaranden är tillståndsförfarandet och förfarandet för transport av s.k. grönt avfall. Allt avfall ska transporteras enligt någotdera förfarandet. Om detta inte sker är avfallstransporten olaglig. Även transport av s.k. grönt avfall kan kräva tillstånd för avfallstransport om avfallet exporteras utanför EU-/OECD-länderna.

Nedan bedöms de risker som lagstridig verksamhet medför utifrån den ovan nämnda indelningen. I tabell 1 har den bedömda risken för transporterna i fråga tagits upp.

Tabell 1. Riskklassificering för olika verksamheter och avfallsslag vid avfallstransporter (risk för lagstridig verksamhet 1 = liten, 2 = måttlig, 3 = betydande)

Verksamhet	Avfallsslag	Risk
1. Tillståndsförfarande	farligt eller oklassificerat avfall	2
• transporter utan erforderliga dokument	farligt eller oklassificerat avfall	1
• transporter på ett sätt som inte beskrivs i tillståndet för avfallstransport	farligt eller oklassificerat avfall	1–3
2. Transport av s.k. grönt avfall	s.k. grönt avfall	1
• transporter utan erforderliga dokument	s.k. grönt avfall	2
• transporterna skulle kräva tillstånd för avfallstransport eller vara förbjudna	farligt, oklassificerat eller s.k. grönt avfall	3
3. Inget förfarande för avfallstransport		3
• transporter som produkt, fastän det är fråga om avfall	t.ex. avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter, skrotfordon, reservdelar till fordon	3
• transporter som end-of-waste, fastän om det är fråga om avfall	t.ex. plast- och metallavfall	2
• transporter som avfall	alla avfallsslag och till exempel stulet metallhaltigt avfall	3

Transport av farligt och oklassificerat avfall förutsätter tillstånd för avfallstransport från alla inblandade länders avfallstransportmyndigheter. Vid sådana avfallstransporter övervakas varje parti och i allmänhet känner företagen som ansökt om tillstånd till sina skyldigheter. Om transportererna inte kan genomföras på det sätt man har tänkt, ska företagen omedelbart kontakta myndigheterna. Det är möjligt att avfallstransporten genomförs på ett sätt som inte beskrivs i tillståndet. I tabell 1 (1. Tillståndsförfarande) har risken klassificerats från liten till betydande, eftersom fallen kan vara mycket olika. Om transporten till exempel genomförs utan ett undertecknat transportdokument eller om man vid transporten använder ett transportföretag som inte har tillstånd men som ändå är registrerat som avfallstransportör, kan risken anses vara liten. Å andra sidan är risken betydande om avfallet som transporteras inte motsvarar tillståndet eller om det förs någon annanstans än till den anläggning för avfallshantering som anges i tillståndet.

Transporter av s.k. grönt avfall eller ofarligt avfall kräver inte tillstånd för avfallstransport, men vid transporter ska transportdokument medföras och exportören och importören ska ha ett avtal som omfattar transporter i fråga. Dokumenten i fråga ska visas upp för tillsynsmyndigheten på begäran. Man har upptäckt att det förekommer många brister i dokumenten och eftersom det är vanligt att flera mellanhänder används vid dessa transporter känner exportörföretaget inte nödvändigtvis till den slutliga behandlingsanläggningen, vilket innebär att avfallsproducentens skyldighet enligt avfallslagen att känna till avfallshanteringen inte fullgörs. Stora mängder s.k. grönt avfall exporteras utanför EU-/OECD-länderna och ofta har mottagarländerna inte samma nivå på övervakningen som EU-länderna. När det handlar om ofarligt avfall bedöms risken dock som liten. Det faktum att transportdokument används vid transporter och det finns ett avtal företagen emellan tyder på att företagen känner till kraven i avfallstransportförordningen (Tabell 1: 2. Transport av s.k. grönt avfall). Man bör dock beakta att även ofarligt avfall, såsom plastavfall, kan orsaka förorening av miljön eller risk för detta, om det inte behandlas på behörigt sätt.

Om ovan nämnda avfallstransporter genomförs utan de dokument som krävs (till exempel transportdokumenten), ökar risken. Då försämras avfallstransportens spårbarhet och det handlar om en olaglig avfallstransport. Avfallet kan hamna i anläggningar som saknar lämpliga avfallshanterings-/miljötillstånd. De senaste årens förändringar på den globala marknaden för s.k. grönt avfall kan leda till olagliga avfallsexporter. Exempelvis har flera länder i Asien infört begränsningar för importen av vissa typer av avfall.

Risken blir betydande om förfarandet för s.k. grönt avfall används för att transportera avfall som kräver tillstånd för avfallstransport eller som är förbjudet. För att avfall ska klassificeras som s.k. grönt avfall måste kriterierna i avfallstransportförordningen uppfyllas. I annat fall är det fråga om oklassificerat avfall. Om avfall exporteras för bortskaffande krävs alltid tillstånd för avfallstransport. Transporten kan också gälla export av s.k. grönt avfall till ett land som har förbjudit import av avfallet i fråga eller transport till ett EU-land eller någon annanstans för olaglig hantering. En transport till ett lagstridigt mål kan till exempel innebära att farligt avfall exporteras utanför OECD-länderna (exportförbud).

Också i punkt 3 i tabell 1 där ingetdera av transportförfarandena följs är risken betydande. Dessa avfallstransporter har myndigheterna inte nödvändigtvis information om. Sådana fall är till exempel klassificering av avfall som produkt (t.ex. avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter, skrotfordon, reservdelar till fordon) eller som end-of-waste (EoW) utan att det finns giltiga intyg om att klassificeringen som avfall upphör.

Tillsynen av avfallstransporter gäller inte föremål eller material som exporteras som produkter. I avfallstransportförordningen föreskrivs om exportörens skyldighet att påvisa gränsdragningen mellan avfall och produkt. Utöver det ovan nämnda kan avfall transporteras även på många andra sätt utan vederbörliga transportförfaranden, varvid avfallet kan hamna i obehörig hantering eller till en olaglig avstjälpningsplats.

Aktörerna som har producentansvar samt de som samlar in och hanterar skrot försöker avslöja och minska de yrkesmässiga avfallsstönderna tillsammans med polisen. Stulet avfall exporteras ofta olagligt.

3.3 Avfallslag och målländer

Avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter samt skrotfordon och reservdelar till dem exporteras i allmänhet från Finland till länder utanför EU som använt gods. Sådana här olagliga exportföretag upptäcks antingen redan på lastplatsen eller av Tullen i exportskedet. Avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter samt skrotfordon och reservdelar till dem exporteras olagligt bland annat till Afrika, ofta av privatpersoner. Tullen stoppar och inspekterar misstänkta export. Syke deltar i inspektionerna vid behov. Uppgifter om containrar som ska lastas fås också från de också regionala miljömyndigheterna.

En del olagliga avfallstransporter har förekommit i Lappland. Dessa handlar bland annat om att man inte följer den rutt eller använder de transportörer som är tillåtna enligt tillståndet för avfallstransport eller att man helt saknar transittillstånd för att köra igenom Finland.

Annan olaglig export och import av farligt, oklassificerat eller s.k. grönt avfall som genomförts av finländska företag har framkommit som enskilda fall. Kriterierna för klassificering av plastavfall som s.k. grönt avfall har skärpts under de senaste åren. Även om man hittills inte har observerat någon betydande olaglig export av plastavfall i Finland, kan risken för att detta anses vara måttlig. Exporten av bygg- och rivningsavfall till Estland med tillstånd för avfallstransport har minskat. Risken för olaglig export har minskat, men är fortfarande måttlig, särskilt när det gäller svårhanterliga avfallsfraktioner.

Olagliga transporter av s.k. grönt avfall handlar oftast om att de transportdokument som krävs inte används eller att det mottagande landet har förbjudit import av avfallet i fråga. Å andra sidan kan exempelvis metallavfall bli stulet i Finland och föras till ett annat land för att säljas där. Avfall som kräver tillstånd för avfallstransport kan exporteras som s.k. grönt avfall, antingen medvetet eller omedvetet. Dessutom säljer avfallsproducenter och -insamlare s.k. grönt avfall till utländska köpare med stöd av Internationella handelskammarens leveransvillkor utan att beakta att villkoren för överlåtande av avfall förpliktar försäljningen.

Olagliga avfallstransporter från Finland internt inom EU hamnar ofta i Estland eller Sverige. Utanför EU ligger målländerna i Afrika och Asien.

3.4 Resultat av riskbedömningen

I Tabell 2 presenteras resultaten av riskbedömningen, som bygger på de bedömningar som presenterades i de föregående styckena. I tabellen finns en lista på avfall vars transporter man kan anta medför antingen en betydande eller måttlig risk för att de ska genomföras på ett lagstridigt sätt. Dessutom innehåller tabellen en markering av de transportskedena där riskerna anses vara störst.

Tabell 2. Riskklassificering för avfallstransporter (risk för verksamhet som strider mot lagstiftningen 1 = liten, 2 = måttlig, 3 = betydande)

Avfall	Destination	Transportskede	Risk
Avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter	Afrika, (Ryssland)	insamling, transport, hantering	3
Skrotfordon och reservdelar till dem	Afrika, Baltikum	insamling, transport, hantering	3
Stulet avfall	EU-länder	uppkomstplats, transport	3
Plastavfall	alla	hantering	2

Bygg- och rivningsavfall	Estland	uppkomstplats, transport, hantering	2
Farligt avfall	alla	uppkomstplats, transport, hantering	2
S.k. grönt avfall	alla	uppkomstplats, mäklare, transport, hantering	2

Stulet avfall består huvudsakligen av blybatterier, Avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter samt annan metall. Avfallslag med betydande risk stoppas i Tullens kontroller som avfall som exporteras utan tillstånd för avfallstransport. Det handlar om att både underlåta att följa bestämmelserna och om ekonomisk brottslighet, och dessutom behandlas avfall utanför EU oftast inte på ett sätt som är acceptabelt ur miljösynpunkt.

4 Inspektionernas insatsområden

I Tabell 3 presenteras insatsområdena för inspektionerna. De grundar sig på den riskbedömning som presenteras ovan. Man hoppas att NTM-centralerna och kommunerna ska beakta insatsområdena i sin egen tillsyn i enlighet med miljöskyddslagen.

Tabell 3. Insatsområden för inspektionerna 2023–2025

Avfall	Destination	Kontroll	Myndighet
Avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter	Afrika, (Ryssland)	insamling, transport, hantering	NTM-centralen, kommunen, Tullen, polisen, Syke
Skrotfordon och reservdelar till dem	Baltikum, Afrika	insamling, transport, hantering	NTM-centralen, kommunen, Tullen, polisen, Syke
Stulet avfall	EU-länder	transport, gränsövergångsställen	NTM-centralen, kommunen, Tullen, polisen, Syke
Bygg- och rivningsavfall	Estland	uppkomstplats, transport, hantering	NTM-centralen, kommunen, Tullen, polisen, Syke
Plastavfall	alla	uppkomstplats, transport, gränsövergångsställen, hantering	NTM-centralen, kommunen, Tullen, polisen, Syke
Förfaranden			
S.k. grönt avfall	alla	uppkomstplats, insamling, mäklare, transport	NTM-centralen, kommunen, Tullen, polisen, Syke

Avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter samt skrotfordon och reservdelar till dem

- Syke har utarbetat anvisningar om hur man konstaterar att begagnade produkter samt begagnade fordon och reservdelar är i funktionsdugligt skick i syfte att förhindra olaglig export. Anvisningarna gör det enklare att skilja begagnade elektriska eller elektroniska produkter från avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter samt begagnade fordon från uttjänade fordon (ELV). Exportören har en skyldighet att bevisa att det ämne eller föremål som transporteras inte är avfall. Inspektion enligt alla punkter i kapitel 6.
 - Vid gränserna inspekterar Tullen regelbundet och utifrån riskerna dokument för och packningen av använda apparater och fordon för att säkerställa att det inte handlar om olaglig avfallsexport.

- För bildemonteringsverkstäder utförs kommunernas inspektioner av anläggningarna i enlighet med tillsynsplanen.
- Kommunerna samlar information om insamlingsplatser från vilka avfall exporteras till utlandet och inspekterar under tiden för inspektionsplanen för registrerad insamlingsverksamhet att tillsynen är regelbunden enligt miljöskyddslagen.
- Producentansvarstillsyn vid NTM-centralen i Birkaland, som stöds av de andra NTM-centralerna.
- Polisens arbete med att förebygga och utreda stölder.

Stulet avfall

- På fältet motarbetar aktörer med producentansvar, de som samlar in och hanterar skrot samt tillsynsmyndigheterna yrkesmässiga stölder tillsammans med polisen.
 - NTM-centralerna genomför transportinspektioner tillsammans med polisen.
 - Polisens arbete med att förebygga och utreda skrotstölder.
 - Tullens övervakning i hamnar och vid andra gränsövergångsställen.
 - Kommunerna samlar information om insamlingsplatser från vilka avfall exporteras till utlandet och inspekterar under tiden för inspektionsplanen för registrerad insamlingsverksamhet att tillsynen är regelbunden enligt miljöskyddslagen.

Bygg- och rivningsavfall

- Flera företag som tar emot och hanterar byggavfall har exporterat blandat byggavfall till Estland för sortering och hantering. Mängden avfall som exporteras med tillstånd för avfallstransport har minskat under de senaste åren och var år 2022 endast cirka 5 000 ton. Mängden har minskat eftersom myndigheten i Estland inte har godkänt alla importansökningar. Avfallstransportörerna vid exporten har huvudsakligen varit utländska företag. Inspektion enligt kapitlen 6.1, 6.4 och 6.6 i planen.
 - NTM-centralerna och kommunerna inspekterar anläggningarna i enlighet med miljöskyddslagens tillsynsplan.
 - NTM-centralerna genomför transportinspektioner tillsammans med polisen.
 - Vid gränserna inspekterar Tullen regelbundet och utifrån riskerna både lasterna och dokumenten för avfallsexporten.

Plastavfall

- Vissa plastavfall kan transporteras med iakttagande av förfarandet för transport av s.k. grönt avfall. Klassificeringen som s.k. grönt plastavfall eller plastavfall som kräver tillstånd för avfallstransport beror dels på avfallets sammansättning, dels på om exporten går till ett annat EU-land eller ett land utanför EU. För att kunna klassificeras som s.k. grönt avfall får plastavfall inte innehålla farliga ämnen eller vara kontaminerat med farliga ämnen. Många länder utanför EU har infört importrestriktioner för plastavfall. Den stränga regleringen av plastavfallsexporter kan leda till att verksamhetsutövarna vill kringgå regleringen och på så sätt medföra en risk för olagliga transporter. Inspektion enligt kapitlen 6.1, 6.5 och 6.6 i planen.
 - NTM-centralerna och kommunerna inspekterar anläggningarna i enlighet med miljöskyddslagens tillsynsplan.
 - Vid gränserna inspekterar Tullen regelbundet och utifrån riskerna både lasterna och dokumenten för avfallstransporter.

S.k. grönt avfall

- S.k. grönt avfall uppkommer också i företag som inte nödvändigtvis känner till förpliktelserna i samband med internationella avfallstransporter. Producenter och insamlare säljer ofta s.k. grönt avfall till utländska köpare med stöd av Internationella handelskammarens leveransvillkor utan att tänka på att villkoren för överlåtande av avfall förpliktar försäljningen. Förmedlingsverksamheten är livlig. Inspektion enligt kapitlen 6.1, 6.3, 6.5 och 6.6 i planen.

- Kommunerna upprätthåller information om yrkesmässiga insamlingsplatser för avfall, varifrån avfall också kan exporteras. Registrerad insamlingsverksamhet inspekteras i enlighet med inspektionsplanen.
- NTM-centralerna och kommunerna inspekterar anläggningarna i enlighet med miljöskyddslagens tillsynsplan.
- Vid gränserna inspekterar Tullen regelbundet och utifrån riskerna både lasterna och dokumenten för avfallstransporter.
- Polisens arbete med att förebygga och utreda skrotstölder.

5 Geografiskt område som planen täcker

Syke är behörig myndighet vid internationella avfallstransporter i hela Finland. Således omfattar denna inspektionsplan för internationella avfallstransporter hela Finland. NTM-centralernas och kommunernas tillsynsplaner och -program för inspektioner av insamling, transport och anläggningar omfattar fastlands-Finland.

Sykes inspektionsplan, med anvisningar om omständigheter med koppling till internationella avfallstransporter som ska tas i beaktande vid insamlings-, transport- och anläggningsinspektioner i kapitel 6, skickas för kännedom till miljöbyrån vid Ålands landskapsregering samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). Motsvarande omständigheter ska tas i beaktande vid inspektioner som utförs i enlighet med 28 b § om miljövard i Ålands landskapslag (2008/124).

6 Objekt som ska inspekteras och inspektionernas innehåll

I detta kapitel ingår en lista över omständigheter som ska beaktas i den verksamhet som hör till NTM-centralernas och kommunernas inspektionsansvar (behandling av avfall i en anläggning eller yrkesmässigt, platsen där farligt avfall uppkommer, yrkesmässig transport eller insamling av avfall och avfallsförmedling), om verksamheten omfattar internationella avfallstransporter.

Detaljerade anvisningar om hur inspektionerna genomförs finns i tillsynsanvisningen som är avsedd för de regionala myndigheterna (Anvisning om tillsynen av internationella avfallstransporter till regionala tillsynsmyndigheter, Syke uppdaterad 27.3.2023).

6.1 Anläggningar och företag som behandlar avfall i en anläggning eller yrkesmässigt

Uppgifterna om de anläggningar som övervakas av NTM-centralerna och kommunerna finns i datasystemet för miljövardeinformation YLVA. Kommunernas uppgifter är delvis bristfälliga. Dessutom finns det avfallshanteringsanläggningar som övervakas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). År 2022 fanns det cirka 44 avfallshanteringsföretag som exporterar avfall till länder utanför Finland med tillstånd för avfallstransporter och cirka 16 företag som importerar avfall till Finland (tillstånden för avfallstransport beviljas vanligtvis för ett år, därför finns det en tidsmässig variation i antalet). Det har inte sammanställts information om avfallshanteringsföretag som exporterar eller tar emot s.k. grönt avfall. Om ett företag rapporterar att det exporterar avfall utomlands ska man kontrollera att företaget kan förfarandet för s.k. gröna transporter och att avfallet i fråga kan klassificeras som s.k. grönt avfall. Även när det gäller vissa av de material som tas emot är det skäl att kontrollera om de eventuellt definieras som avfall och utreda att förfarandena är riktiga.

Avfallshanteringsanläggningar ska ha miljötillstånd enligt 27 § i miljöskyddslagen. Enligt 124 § i avfallslagen ska den behöriga tillsynsmyndigheten med regelbundna intervaller och på lämpligt sätt inspektera anläggningar och företag som bedriver verksamhet där avfall behandlas i en anläggning

eller yrkesmässigt. Miljötillståndspliktiga avfallshanterare övervakas med stöd av miljöskyddslagen utifrån riskerna och systematiskt enligt de tillsynsplaner som tillsynsmyndigheterna har gjort upp. Det är vettigt att inkludera den tillsyn som internationella avfallstransporter kräver i tillsynen enligt miljöskyddslagen.

Enligt riskbedömningen kan risken för en avfallsanläggning som bedriver internationella avfallstransporter variera från liten till betydande. Inspektionsintervallet för dessa företag fastställs utifrån en bedömning av miljöriskerna. Om myndigheten på andra vägar får reda på att företaget har problem eller att oegentligheter förekommer i avfallstransportförfarandena, kan inspektionen utföras av Syke. En inspektion kan genomföras trots att den inte har definierats separat i inspektionsplanen.

I de inspektioner som ska genomföras på anläggningar där avfall behandlas ska tyngdpunkten när det gäller avfallstransporterna ligga på de avfallsfraktioner som behandlas. Om det objekt som inspekteras har tillstånd för internationell avfallstransport, kan man be Syke om uppföljningsinformation om objektet. Detaljerade anvisningar om hur inspektionerna genomförs finns i tillsynsanvisningarna som är riktade till de regionala myndigheterna (kapitel 4.2.1 i tillsynsanvisningarna till regionala myndigheter för internationella avfallstransporter).

6.2 Anläggningar och företag där farligt avfall uppkommer

Enligt 124 § i avfallslagen ska tillsynsmyndigheten med regelbundna intervaller inspektera anläggningar och verksamheter där farligt avfall uppkommer. För verksamheter som kräver miljötillstånd fastställs tillsyns- och inspektionsansvaret i enlighet med miljöskyddslagen och -förordningen. För verksamheter som inte kräver miljötillstånd har den kommunala myndigheten tillsynsansvaret. Det finns många verksamheter och anläggningar där farligt avfall uppkommer, såsom bildemonteringsverkstäder, så inspektionerna av dem prioriteras utifrån riskerna. Enligt anvisningen om miljötillsyn (miljöförvaltningens anvisningar 2/2016) tänker man sig inte att inspektionsskyldigheten främst gäller verksamheter där det uppkommer små mängder farligt avfall i den normala fastighetsskötseln och -servicen. Sådana anläggningar och verksamheter som producerar små mängder farligt avfall exporterar sällan farligt avfall utomlands. Det krävs alltid tillstånd för avfallstransport för att få exportera farligt avfall.

Om det objekt som inspekteras har tillstånd för internationell avfallstransport, kan man begära uppgifterna om tillståndet hos Syke. Detaljerade anvisningar om hur inspektionerna genomförs finns i tillsynsanvisningarna som är riktade till de regionala myndigheterna (kapitel 4.2.1 i tillsynsanvisningarna till regionala myndigheter för internationella avfallstransporter).

6.3 Anläggningar och företag som bedriver yrkesmässig transport av avfall

Avfallet samlas in från avfallsproducenterna och från platserna där det har uppkommit och transporteras till anläggningar där det kan behandlas. Avfallstransportören ska ha de tillstånd som behövs och verksamhetsutövaren ska göra en ansökan om godkännande av verksamheten för anteckning i avfallshanteringsregistret. Den som överlämnar avfallet ska kontrollera att avfallstransportören har godkänts och förts in i avfallshanteringsregistret och att godkännandet även omfattar transport av avfallet i fråga.

Ändringen av 94 § i avfallslagen som gäller anteckning av avfallstransportör i avfallshanteringsregistret trädde i kraft 1.1.2023. Registrering i avfallshanteringsregistret förutsätts av alla som yrkesmässigt transporterar avfall i Finland. Kravet gäller även utländska avfallstransportörer. Finländska transportföretag ansöker om registrering i avfallshanteringsregistret hos NTM-centralen i sitt verksamhetsområde. Utländska transportföretag ansöker om registrering eller ömsesidigt godkännande (anteckning i avfallshanteringsregistret) hos NTM-centralen i Sydöstra Finland.

Avfallstransportören ska alltid medföra ett utdrag ur avfallshanteringsregistret under transport. Om företaget vid anteckning i avfallshanteringsregistret uppger att det transporterar avfall utomlands, är det bra att anteckna det i utdraget.

I och med ändringarna i avfallslagen försvinner transportföretagens underleverantörsregistreringar allteftersom det finländska företag för vilket transportföretagen har registrerats som underleverantörer ansöker om ändring eller uppdatering i sin avfallsregistrering. Utländska transportföretag som är registrerade som underleverantörer till finländska företag i avfallshanteringsregistret får transportera avfall i Finland högst fram till 31.12.2024. För finländska transportföretag upphör underleverantörsregistreringarna senast 31.12.2025.

NTM-centralen måste regelbundet inspektera avfallstransportörens verksamhet. Transportinspektioner har även gjorts i samarbete med polisen. Detaljerade anvisningar om hur inspektionerna genomförs finns i tillsynsanvisningarna som är riktade till de regionala myndigheterna (kapitel 4.2.2 i tillsynsanvisningarna till regionala myndigheter för internationella avfallstransporter).

Polisen övervakar den tunga trafiken och i denna övervakning ingår även tillsynen av avfallstransporter. Polisen kan i samband med kontroller av avfallstransporter säkerställa att ovan nämnda dokument medförs vid transporten. Dessutom kan polisen vid behov i samarbete med miljömyndigheterna kontrollera att avfallet som transporteras motsvarar det som beskrivs i dokumenten.

6.4 Anläggningar och företag som bedriver yrkesmässig insamling av avfall

Cirkulärkraft Finland rf (KIVO) upprätthåller en webbtjänst över samlingsplatser för avfall, www.kierratys.info. Kommunernas avfallsverk, producentersammanslutningar och privata avfallshanteringsföretag uppdaterar uppgifterna om samlingspunkterna i tjänsten.

Yrkesmässig insamling av avfall anmäls till avfallshanteringsregistret hos miljöförvaltningsmyndigheten i den kommun där insamlingen sker.

I kommunförbundets anvisning om tillsynsplanen för kommunens miljöskydd och utarbetande av tillsynsprogram konstaterar man att anmälan om avfallsinsamling till avfallshanteringsregistret är ett verktyg för tillsynen (Helsingfors 2016/Kommunförbundet). De samlingsplatser som omfattas av inspektionsplanen för internationella avfallstransporter kan hämtas från redogörelsen "för hur avfallet kommer att transporteras och för vilken behandlingsmetod och plats för behandlingen som planeras" på bilageblanketten. Om man under denna punkt har uppgett uppgifter om verksamhet som sker utomlands ska man under inspektionen ta följande i beaktande:

- Anmälan och verksamheten står inte i strid med varandra.
- Aktören har anmält sig som avfallsmäklare till avfallshanteringsregistret som upprätthålls av NTM-centralen om aktören inte t.ex. har producentansvar och upprätthåller samlingsnätverket (observera att utländska mäklare inte kan vara anmälare av avfallstransporter eller arrangör av s.k. gröna transporter som avgår från Finland).
- För avfallstransporterna används transportörer som anmält sig till avfallshanteringsregistret.
- Mer information om hur inspektionerna genomförs finns i tillsynsanvisningen som är avsedd för de regionala myndigheterna (Anvisning om tillsynen av internationella avfallstransporter till regionala tillsynsmyndigheter, kapitel 4.2.1).

Tillsynsmyndigheterna fastställer i sitt inspektionsprogram hur ofta samlingsverksamheten ska inspekteras utifrån riskerna och i enlighet med anvisningen om miljöinspektion och motiveringarna för upprättande av inspektionsplanerna för avfallsslaget.

6.5 Anläggningar och företag som bedriver verksamhet som avfallsmäklare

I avfallslagen avser avfallsmäklare var och en som yrkesmässigt köper eller säljer avfall eller förmedlar avfall eller avfallshanteringstjänster för någon annans räkning, inbegripet mäklare som inte kommer i fysisk besittning av avfallet. Avfallsmäklaren måste ansöka om att få verksamheten godkänd i avfallshanteringsregistret. Ansökan ska göras hos den NTM-central inom vars verksamhetsområde största delen av verksamheten bedrivs.

Vid internationella avfallstransporter kan avfallsmäklarna fungera som

- 1) den som gör anmälan om avfallstransport med fullmakt från avfallsproducenten
- 2) den som ordnar så kallade gröna transporter.

I Finland får enbart en fysisk person eller en juridisk person under Finlands jurisdiktion vara mäklare vid internationella avfallstransporter, vilket innebär att utlänningar inte får vara verksamma som avfallsmäklare i Finland.

För tillfället finns det i Finland några avfallsmäklarföretag som är registrerade i avfallshanteringsregistret och som förmedlar avfall med tillstånd för avfallstransport som beviljats av myndigheterna som ansvarar för avfallstransport. I förteckningen över giltiga anmälningar om avfallstransporter som finns på Sykes webbplats (se giltiga anmälningar: [Internationell transport av avfall](#)) kan man se om mäklaren anmäler internationella avfallstransporter. Om så är fallet kan man begära uppgifterna om tillståndet hos Syke. Syke kontrollerar i samband med beviljandet av tillstånd för avfallstransport att mäklaren är registrerad i avfallshanteringsregistret.

Det är okänt hur många mäklare som ordnar så kallade gröna transporter. Om ett företag i samband med att det registrerar sig i avfallshanteringsregistret uppger att det förmedlar så kallat grönt avfall, är det bra att utreda om avfallet exporteras utomlands. Om företaget exporterar avfallet utomlands ska man fastställa att företaget känner till förfarandet för så kallade gröna transporter. I Finland avslöjas då och då utländska mäklare av s.k. grönt avfall, vars verksamhet inte är tillåten. Dessa fall kan bero på bristfälliga kunskaper om vem som har rätt att ordna transporter.

Företagen som förmedlar avfallet kommer inte i fysisk besittning av avfallet, så vid inspektioner av internationella avfallstransporter ska man fästa uppmärksamhet vid att dokumenten är ifyllda och arkiverade och att bokföringen är gjord på rätt sätt. Arkiveringsskyldigheten för dokument om tillståndspliktiga internationella avfallstransporter är tre år. För så kallade gröna transporter är det också viktigt att kontrollera att mäklaren och mottagaren av avfallet har gjort upp ett avtal enligt avfallstransportförordningen. Mer information om hur inspektionerna genomförs finns i tillsynsanvisningen som är avsedd för de regionala myndigheterna (Anvisning om tillsynen av internationella avfallstransporter till regionala tillsynsmyndigheter, kapitel 4.2.3).

6.6 Anläggningar och företag som genomför internationella avfallstransporter

I detta kapitel beskrivs Sykes ansvarsområde i genomförandet av inspektionerna av internationella avfallstransporter.

Syke inspekterar i samarbete med Tullen laster som har anmälts till ett exportförfarande och tillhörande dokumentation. Dessa inspektioner genomförs utifrån riskerna och vid behov.

Tullen genomför i samarbete med SYKE varje år tillsynsperioder av den elektroniska förtullningen. De avfallsslag och mälländer som ska vara föremål för inspektionsperioderna väljs utifrån en riskbedömning. Dokumenten och vid behov själva transporten inspekteras.

Syke och Tullen ordnar i hamnar och vid andra gränsövergångsställen tillslag där man kontrollerar transportdokumenten och transporternas innehåll.

Syke ordnar vid behov inspektioner av företag och deltar också i NTM-centralernas och de kommunala tillsynsmyndigheternas periodiska inspektioner.

Tullen genomför transportinspektioner som fokuserar på internationella avfallstransporter vid olika tullkontor. Syke, polisen och/eller gränsbevakningsväsendet deltar vid behov i dessa. En del inspektioner kan kombineras med inspektioner av den tunga trafiken. Man kontrollerar förfarandena och att dokumenten överensstämmer med praktiken.

Tullkontoren i hamnarna samt vid gränserna inspekterar regelbundet att förfarandena för internationella avfallstransporter följs och kontaktar vid behov Syke. Tullens rörliga grupper inspekterar import och export mellan EU-länder vid gränserna och i hamnarna utgående från riskerna. Tullen måste vid behov stoppa en misstänkt olaglig avfallstransport och anmäla det till Syke som fattar beslut om fortsatta åtgärder.

Syke får information från myndigheter i andra EU-länder när en misstänkt olaglig last från Finland har stoppats exempelvis i en transithamn.

7 Avgift för inspektionerna

De inspektioner Syke genomför i samband med internationella avfallstransporter är i regel avgiftsfria. Den statliga och kommunala tillsynsmyndigheten får ta ut en avgift i enlighet med 205 § (1) i miljöskyddslagen för periodisk inspektion av tillståndspliktig, anmälningspliktig och registreringspliktig verksamhet och annan regelbunden tillsyn som baserar sig på ett tillsynsprogram enligt miljöskyddslagen som myndigheten utarbetat. En avgift kan också tas ut för inspektioner av internationella avfallstransporter som baserar sig på denna inspektionsplan. Enligt 144 § i avfallslagen får den statliga och kommunala myndigheten ta ut en avgift för inspektioner enligt 124 § i avfallslagen.

8 Tillgängliga resurser och metoder för inspektionerna

8.1 Personalresurser

Sykes myndighetstjänster har tillgång till sammanlagt ungefär fem årsverken för att sköta uppgifterna med anknytning till internationella avfallstransporter när denna plan utarbetades. Denna resurs fördelas på följande sätt:

- 4 årsverken överinspektörer
- 1 årsverke assistent

Inspektionerna utgör bara en del av överinspektörernas arbete, som också omfattar bland annat tillståndshandläggning av anmälningar om avfallstransporter. Inspektionerna enligt denna plan tar uppskattningsvis sju arbetsdagar per månad i anspråk, med andra ord sammanlagt ungefär fyra månadsverken/år.

NTM-centralerna och kommunernas miljövårdsmyndigheter ska inspektera ärenden med anknytning till internationella avfallstransporter på de tillsynsobjekt de ansvarar för i samband med de återkommande inspektionerna i enlighet med miljöskyddslagen.

8.2 Utbildning och anvisningar för samarbetsmyndigheter

Syke ordnar årligen utbildning för aktörer om internationella avfallstransporter. Utbildningen ger grundläggande kunskaper om internationella avfallstransporter. NTM-centralernas och kommunernas övervakare kan delta i utbildningarna.

Syke utbildar vid behov också vid andra evenemang, såsom avfallsbranschens rådplägningsdagar, övervakarnas utbildnings- och rådplägningsdagar samt Tullens och polisens utbildningar.

År 2019 utarbetade Syke en anvisning om tillsynen av internationella avfallstransporter till regionala tillsynsmyndigheter. Anvisningen uppdaterades år 2023. Anvisningen har delats ut till NTM-centralernas och kommunernas tillsynsmyndigheter.

9 Inspektionsplanens offentlighet

Enligt avfallstransportförordningen hör inspektionsplanerna till tillämpningsområdet för direktivet om allmänhetens tillgång till miljöinformation (2003/4/EG). I Finland är offentlighet en grundprincip i alla förvaltningsärenden. Denna plan offentliggörs på Finlands miljöcentralers webbplats enligt miljöministeriets anvisning om miljöinformationens tillgänglighet samt en aktiv och systematisk spridning av den i synnerhet med hjälp av elektroniska hjälpmedel.

10 Rapportering till Europeiska kommissionen

I enlighet med artikel 51.2 i avfallstransportförordningen rapporterar Syke före utgången av varje kalenderår

- 1) till kommissionen uppgifterna om de inspektioner och inspektionsplaner som fastställs i artikel 50 i på ett frågeformulär enligt bilaga IX till avfallstransportförordningen.

Resultaten från genomförda inspektioner i enlighet med artikel 50.2, vilket omfattar

- antalet inspektioner av anläggningar, företag, mäklare och handlare med koppling till avfallstransporter, inklusive fysiska inspektioner:
- antalet inspektioner av avfallstransporter, inklusive fysiska inspektioner:
- antalet misstänkt olagligheter gällande anläggningar, företag, mäklare och handlare med koppling till avfallstransporter:
- antalet misstänkt olagliga transporter i de transporter som bekräftats vara olagliga transporter vid inspektioner:

Artikel 50.2 a uppgifter om inspektionsplanen eller -planerna:

- antalet inspektionsplaner för hela det geografiska området:
- datum för godkännande av inspektionsplanerna och den tidsperiod de omfattar:
- datum för när inspektionsplanerna senast har utvärderats:
- myndigheter som deltar i inspektionerna och samarbetet dem emellan.

Uppge de organ eller personer som misstänkta fall eller regelvidrigheter kan anmälas till.

- 2) om olagliga avfallstransporter enligt artikel 24 har inträffat (ja/nej) Om olagliga avfallstransporter har förekommit, fyller man i uppgifter om dem i tabell 5 i bilaga IX.

Syke sammanställer information om antalet inspektioner som NTM-centralerna och kommunerna genomfört föregående år för helhetsrapporteringen. Rapporten publiceras på Sykes webbplats.

11 Finlands miljöcentralers kontaktuppgifter

Sykes kontaktuppgifter:

- Allmänna frågor om handläggning av tillstånd och avfallstransporter
överinspektörerna Laura Haapola, Katri Lautala, Eeva Mäntymaa, Hannele Nikander och
Pirke Suoheimo
wasteshipments(at)syke.fi
Sykes telefonväxel +358 295 251 000
- Transportdokument och kontroll av transporterade avfallspartier
assistent Sinikka Holck
movementdocwasteshipments(at)syke.fi
Sykes telefonväxel +358 295 251 000
- Webbplatsen på finska, svenska och engelska:
[Jätteiden kansainvälinen siirrot](#)
[Internationell transport av avfall](#)
[Transfrontier shipments of waste](#)

